

УДК 811.111:658

Горлачова В. В.¹, Потапенко Є. А.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька Політехніка»

² студ. гр. МТЕ-213 НУ «Запорізька Політехніка»

ПРО БАГАТОЗНАЧНІСТЬ ЛЕКСИЧНОЇ ОДИНИЦІ *HEAD* В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Тези присвячені розгляду семантичного потенціалу лексичної одиниці «head» в англійській мові. Метафоричне та метонімічне використання лексеми *head* обумовлює наявність широкого кола сталих виразів, ідіоматичних конструкцій та похідних значень в англійській мові.

Не викликає сумнівів той факт, що значний «обсяг інформації про культуру та менталітет народу зберігається та передається мовою за допомогою фразеологічних фондів» [1]. Проаналізувавши ідіоматичні вирази з компонентом *head*, ми визначили декілька аспектів змісту зазначеної лексики.

Поширеними випадками, на нашу думку, є приклади вживання синекдохи «голова на позначення всієї особи або тварини» – *two heads are better than one* or *How many heads can we count for?* [2]. Або *Dinner will cost £20 a/per head (= for each person). head count I did a quick head count (= calculated how many people there were)*. Така ж ситуація і з підрахунком тварин: *«They own a hundred head of cattle»* [2]. Це є традиційною метафоричною моделлю, і зустрічається і в слов'янських мовах також.

Велика кількість ідіом репрезентує зв'язок «голова – розумова діяльність / центр прийняття рішень». Але прийняття правильних рішень дуже часто пов'язано з додатковими характеристиками ситуації, що пришвидшують або унеможливають цей процес. Проте в цьому випадку голова повинна бути в належному стані *clear head*, *wooden head* або в належному місцеположенні. Наприклад: *«Head in the right direction: To be making progress or moving toward a positive outcome»*[2]. Але порівняйте: *«Head in the clouds: Being absent-minded or not paying attention to what's happening around you...* або *Head in the sand: Refusing to acknowledge or face a problem or difficult situation»* [2]. Тобто таким чином підкреслюють, що навіть людина з розвинутим інтелектом може його не застосовувати, ігноруючи ситуацію. В цьому випадку не кажуть про відсутність інтелектуальних здібностей у людини, а скоріш про тимчасову нелогічну поведінку внаслідок впливу додаткових факторів: *«Head over heels: Being completely in love or infatuated with someone»* [2]. Хоча ми зафіксували вислів *«Head case: Someone who is eccentric, unpredictable, or mentally unstable»* [2]. Зазначена конструкція характеризує людину, що зазвичай схильна до дивної, неадекватної поведінки.

Наявні випадки, коли положення та характеристики голови стають скоріш показником емоційного та психологічного станів людини: *«Keep your head up: To stay positive and hopeful, especially in difficult situations»* [2].

Антропоцентрична парадигма світосприйняття відображена і в сталих виразах, що пов'язані зі світом офіційних ділових відносин. Людина так чи інакше намагаються порівняти нові поняття за рахунок зрозумілих патернів. Громадська установа, бізнес організація чи компанія метафорично сприймаються як жива істота, тому офіс або відділ, представник, які приймають управлінські рішення називають *head*

office, headquarters, the head of the History department, the head chef, head boy/girl, Head honcho [2].

Розповсюдженням є експліцитне або імпліцитне протиставлення в межах «голова – серце», як центрів раціонального (виваженого, логічного прийняття рішення) та ірраціонального (спонтанного необдуманого, пов'язанного з почуттями).

Таким чином, англомовна лексична одиниця *head* стала компонентом для створення широкого кола сталих конструкцій, в багатьох випадках ця одиниця проявляє себе в різних значеннях. Проте, варто зауважити, що всі похідні значення зберігають семи «розум», «об'єктивна оцінка дійсності», «можливість / неможливість прийняття рішень».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Хмара В. В. Назви частин тіла в англійській мові / В. В. Хмара // Формування професійної компетенції майбутнього вчителя засобами інноваційних технологій. – Житомир, 2011. – С.29– 32.

2. HEAD Meaning [Electronic Resource]. – Access mode: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/head> (Date of access 10.03.2024).